

precedit. Quanquam etiam dici potest, Gregor. non dicere, canonem fuisse ab Scholastico compositum, sed precem aliquam, quæ post canonem diceretur, de qua non satis constat, qualis fuerit; et aliqui existimant fuisse orationes, quæ dicuntur proxime post *Agnus Dei*, alii vero illam: *Per quem hac omnia, Domine, semper bona creas.* Addo denique non constare, ibi, *Scholasticum*, significare certam personam, sed generatim hominem doctum aptumque ut scholæ Christianæ præesse posset; in hoc enim sensu interdum Gregor. utitur illa voce, ut patet ex variis ejus epistolis, lib. 10, epist. 2, lib. 12, ep. 30; quomodo etiam utitur illa voce August., Psal. 44, et Hieron., lib. de Scriptoribus Eccles., in Serapione; atque in hac significatione sensus erit, canonem compositum a viris doctis Ecclesiae, recitari in sacrificio; unde recte refert Gregorius multo magis recitandam esse orationem a Christo ipso traditam.

4. Consectarium notatu dignum. — Ex his declarata et comprobata manet secunda propositio Concilii, in qua, non tam de auctore, quam de materia canonis, seu de partibus, quibus constat, Concilium tractat; docetque totum constare ex verbis Christi, Apostolorum aut Pontificum; Christi enim verba sunt imprimis, oratio Dominica, ut per se constat; deinde ea, quæ ad formam sacramenti pertinent, eaque omnia, quæ in ipsomet canone a Christo dicta esse referuntur, sive in Evangelio contineantur, sive non; nam, ut dixit Innocent. III in cap. Cum Marthæ, de Celebr. Missarum, formam verborum, sicut in canone reperitur, et a Christo Apostoli, et ab ipsis eorum accepérunt successores; neque enim necesse est, ut omnia, quæ Christus fecit aut locutus est, ab Evangelistis fuerint relata; ut ibidem late probat Innocentius; neque est verisimile, aliquid in canone Missæ referri, ut a Christo dictum, nisi ex Apostolica traditione; a quo enim alio id disci potuisset? Atque hinc fit, Apostolos, ut minimum, addidisse canoni illa verba, quæ ad historiam pertinent, seu quibus referuntur actiones seu verba, quibus Christus in hoc mysterio confiando usus est, qualia sunt saltem ab illis verbis: *Qui pridie, quam pateretur, usque ad illa: Hæc quotiescumque feceritis, etc.*; hæc enim omnia infallibilem veritatem habere creduntur, non solum, quia in Scriptura continentur; aliqua enim ex eis in Scriptura non sunt, quæ tamen non sunt minus certa;

ergo omnia habent certitudinem ex Apostolica auctoritate, quam perpetua traditio, et universalis Ecclesiae consensus ostendit. Nam, ut dixi, cum in his omnibus historia referatur, et non sit recepta ex speciali revelatione, non potuit ab Ecclesia infallibili auctoritate recipi, prout in canone refertur, nisi ex Apostolica traditione et auctoritate, et ideo hæc omnia verba in speciali quadam reverentia semper sunt habita, tum propter rationem dictam; tum propter specialem commemorationem actionis ipsius Christi; tum maxime, quia semper conjuncta sunt cum effectione divinissimi mysterii. Et ita in Liturgia Jacobi, et aliis, fere eadem habentur, et apud Ambros., 4 de Sacram., cap. 5; Cyrill., et alios anticos Patres. De reliquis autem verbis canonis, quæ sint ex ore Petri, aut aliorum Apostolorum desumpta, quæ vero a Pontificibus eorum successoribus addita, non satis constat; neque historiæ, aut Doctores antiqui hæc accurate distinguunt, præter pauca quædam, quæ, vel Leoni, vel Gregorio tribuuntur, ut annotavimus. Utendo tamen supra adducta regula Augustini, lib. 4 de Bapt., cap. 24, possemus e contrario dicere, omnia illa, quæ in canone continentur, quæ nulli Pontifici attribuuntur, nec tempus, seu initium, ex quo in Ecclesia dici cœperunt, agnoscamus, verisimile esse, ab Apostolis esse desumpta. Quod præcipue verum erit, si non de minoribus rebus, nec de singulis verbis, sed de substantia canonis, seu orationum ejus, saltem quoad sensum, sermo sit; hoc enim modo oratio pro universa Ecclesia, pro regibus, pro vivis ac defunctis, et similia, ex Apostolica traditione sine dubio fuere desumpta; quanquam circa modum, vel ordinem, vel aliqua etiam verba, credendum sit, multa esse addita a posterioribus Pontificibus, ab his præsentim, qui divinum officium in meliorem formam redegerunt. Denique, quod in canonem nihil, nisi ex Christo, Apostolis aut Pontificibus, contineatur, in hoc sensu accipiendo existimo, quod omnia in canone contenta, prout ibi sunt, Pontificiam saltem habeant auctoritatem et approbationem; nam, cum canon sit regula quædam universæ Ecclesiæ prescripta, quæ in mysteriis conficiendis præteriri non potest (ut Optatus dixit, lib. 2 et 3 contra Parm.), saltem requirit Pontificiam approbationem et auctoritatem. Nihil autem vetat, quominus aliqua verba canonis ab aliis fuerint prius inventa, ut de illo Scholastico multi censem, aliquam precem canonis

ordinasse; imo etiam fieri potuit, ut aliqua verba ab aliis prius dici incepint privata devotione alicujus particularis Ecclesiae vel religionis, et quod postea approbante Pontifice in usum Romanum accepta sint, ut Microlog., cap. 48, censem, de orationibus, quæ dicuntur post *Agnus Dei*, ante communionem, quamvis ipse dicat, illas non pertinere ad canonem, de quo infra dicemus; nam, ut videatur, ad modum tantum loquendi spectat.

5. Tertia et quarta propositio Concilii explicantur. — Tertia et quarta propositio Concilii simul explicande sunt et confirmande; nam eodem fere pertinent, nimurum, nihil esse in canone, quod ad fidem et religionem Ecclesiae non pertineat. Utrumque autem potest imprimis generali ratione probari, quia universa Ecclesia non potest errare in his, quæ ad fidem, et mores pertinent, cum sit sancta, et columna ac firmamentum veritatis, et consequenter, nec Pontifices errare possunt in rebus ad fidem et mores pertinentibus, quas Ecclesiæ credendas, aut observandas tradunt et præscribunt; sed omnia, quæ in canone continentur, ab universa Ecclesia approbata et usu recepta sunt, et Pontificum, ac Conciliorum auctoritate sunt firmata; ergo nihil potest in eo esse, quod verum ac religiosum non sit. Secundo in speciali hoc est ostendum, breviter per singulas partes canonis discurrendo; et, si quid obscuritatis vel difficultatis occurrerit, explicando. Solent autem partes canonis variis modis dividiri, ut videre licet in Innoc. et aliis auctoribus; nos ad octo vel novem capita eas redigemus.

6. Objectio. — Responsio. — Prima ergo pars continet orationem, quæ dicitur ante vivorum commemorationem; in qua fit oratio ad Patrem, per Jesum Christum, pro universa Ecclesia; nihil ergo in ea oratione reprehendi potest; nam et talis oratio fit a debito ministro, exerceente munus suum mediatori, et intercessori inter Deum, et homines; fit etiam ad eum, ad quem maxime fieri debet, scilicet, ad Deum; specialiter vero dirigitur ad Patrem, juxta Ecclesiæ consuetudinem, ut constat ex Concil. Carthag. III, c. 23, nec propterea excluduntur Filius, et Spiritus Sanctus (ut supra dicebamus cum Tertul., lib. de Orat.), nam propter essentiæ unitatem sub una persona aliae intelliguntur in his, quæ de se communia sunt; fit autem specialis mentio Patris, ut commode possit per Christum oratio fieri, ne, aut tanquam filius totius Trinitatis, aut tanquam persona a